

Praha 7.8.2003

48

Výběrové šetření o zdravotním stavu české populace (HIS CR 2002) – Lůžková péče (XIX. díl)

V předchozí aktuální informaci byla zpracována problematika ambulantní lékařské péče podle výsledků šetření HIS CR 2002. Vedle této otázky byl zjišťován také rozsah využívání lůžkové péče, které bude věnována pozornost této aktuální informace.

V šetření byli respondenti dotazováni jednak na vícedenní hospitalizaci (tj. na hospitalizaci v lůžkovém zařízení na více než jednodenní pobyt) a jednodenní hospitalizaci (tj. přijetí na nemocniční lůžko bez nutnosti setrvat přes noc). Jednodenní hospitalizace se týkala především menších chirurgických zákroků, jako jsou např. miniinterrupce, operace šedého zákalu apod. Otázky na více i jednodenní hospitalizaci se vztahovaly k období posledních 12 měsíců.

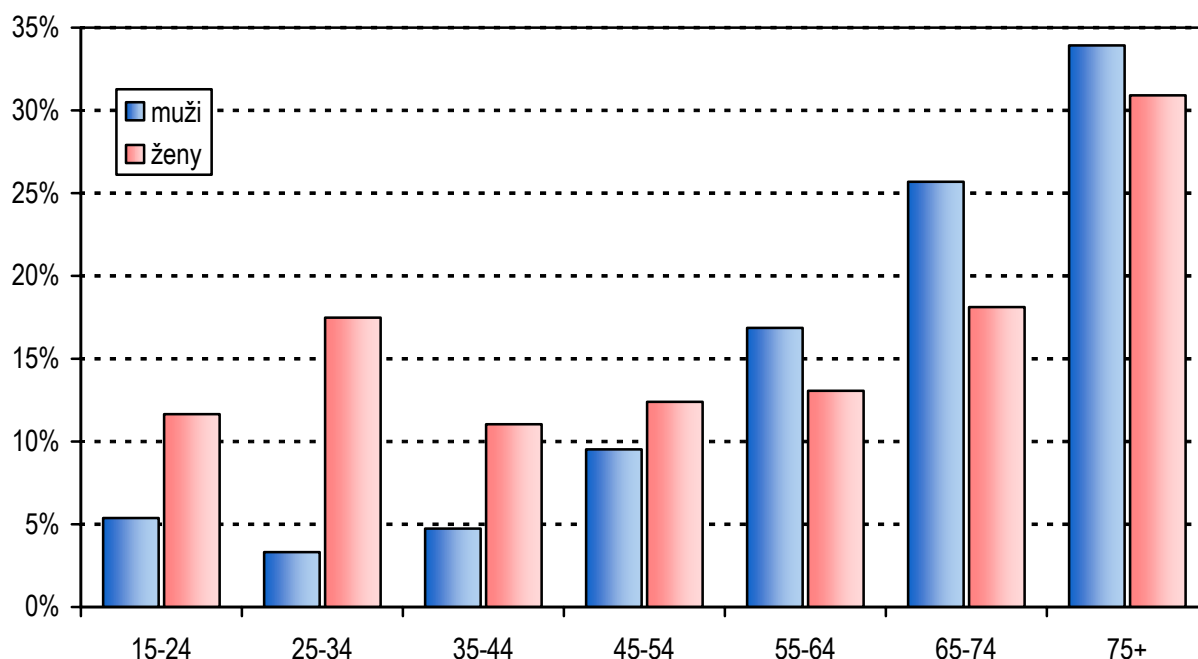
Vícedenní hospitalizace

Respondentům byla nejprve položena otázka, zda byli v průběhu posledních 12 měsíců hospitalizováni v lůžkovém zařízení na více než jednodenní pobyt. Pokud ano, pak bylo dále zjišťováno, kolikrát byli takto hospitalizováni (tj. počet všech zakončených pobytů) a dále kolik nocí celkem během těchto pobytů v lůžkových zařízeních strávili. Z těchto údajů byla vypočítána nejprve roční prevalence (tj. podíl osob, které byly v posledních 12 měsících hospitalizovány), dále průměrný počet pobytů, průměrný počet nocí strávených v lůžkových zařízeních během posledních 12 měsíců a průměrná ošetrovací doba (tj. průměrný počet nocí strávených v lůžkovém zařízení během jednoho takového pobytu). Tabulka uvedená dále v textu prezentuje uvedené charakteristiky podle věku a pohlaví respondenta.

Podle výsledků šetření bylo v posledních 12 měsících hospitalizováno v lůžkových zařízeních 11 % mužů a 15 % žen, což přibližně odpovídá údajům zdravotnické statistiky. Podle té bylo v roce 2002 hospitalizováno 12 % mužů a 16,6 % žen starších 15 let.

Rozdíl mezi oběma pohlavími byl zřejmý i po odstranění vlivu věkové struktury, ženy byly častěji hospitalizovány než muži. Nejvýraznější byla převaha žen ve věkových skupinách 25 - 44 let a je pravděpodobně z velké části spojena s pobyty žen v lůžkových zařízeních z důvodu porodu či dalších potíží spojených s těhotenstvím. Uvažujeme - li pouze osoby starší 45 let, pak je podíl těch, kteří byli v posledních 12 měsících hospitalizováni, mírně vyšší u mužů (17,6 %) než u žen (16,8 %), rozdíl však nebyl potvrzen jako statisticky významný.

Podíl hospitalizovaných v posledních 12 měsících podle věku a pohlaví

S rostoucím věkem se u mužů podíl hospitalizovaných plynule zvyšuje, muži starší 60 let byli hospitalizováni 7x častěji než muži do 30 let. U žen byly věkové rozdíly ovlivněny hospitalizacemi mladších žen z důvodu porodu, nejnižší podíl hospitalizovaných v posledním roce byl u žen ve středním věku.

Průměrný počet pobytů představoval u hospitalizovaných osob 1,8 dokončených pobytů u mužů a 1,4 dokončených pobytů u žen, hodnota tohoto ukazatele nebyla výrazně závislá na věku. Pokud uvažujeme počet případů hospitalizace na 100 respondentů, pak tento ukazatel představuje u mužů 18 a u žen 21 případů. Pro srovnání podle údajů zdravotnické statistiky připadalo v roce 2002 na 100 osob starších 15 let 21 hospitalizací u mužů a 26 hospitalizací u žen. Určitá odlišnost obou statistik je zčásti způsobena rozdílným pojetím pojmu hospitalizace v šetření HIS CR 2002 ve srovnání se zdravotnickou statistikou. Zatímco v šetření HIS CR 2002 se jednalo o ukončené pobyty v lůžkových zařízeních bez ohledu na to, zda byl respondent hospitalizován během této doby na jednom či na více odděleních, zdravotnická statistika hospitalizovaných považuje za 1 případ hospitalizace ukončený pobyt na daném oddělení.

Průměrný počet nocí strávených v posledních 12 měsících v lůžkových zařízeních celkem představoval u mužů 25, u žen 18 nocí, rozdíl mezi oběma pohlavími nebyl potvrzen jako statisticky významný. Průměrný ukazatel je však pravděpodobně výrazně ovlivněn extrémně vysokými počty nocí strávených některými respondenty v lůžkovém zařízení, pro srovnání se zdravotnickou statistikou je proto lepší použít nikoliv průměrné, ale mediánové hodnoty ukazatele. Podle té strávil 1 hospitalizovaný respondent v průběhu posledního roku v lůžkovém zařízení celkem 10 dní. Zdravotnická statistika uvádí, že 1 hospitalizovaná osoba starší 15 let strávila v lůžkovém zařízení v roce 2002 v průměru 12 dní.

S rostoucím věkem se u žen průměrný počet nocí strávených v lůžkových zařízeních zvyšoval, u mužů nebyly rozdíly mezi jednotlivými věkovými skupinami statisticky významné; stejně tomu bylo v případě ukazatele průměrné ošetrovací doby. Ta představovala u mužů 14,3 dne, u žen 11,9 dne. I zde je však přesnějším odhadem

mediánový ukazatel, podle nějž průměrná ošetrovací doba 1 pobytu představovala 10,0 dní u mužů a 7,0 dní u žen. Podle zdravotnické statistiky byla průměrná ošetrovací doba 1 hospitalizace v roce 2002 8,1 dne u mužů a 7,9 dne u žen. Ukazatel se však vztahuje rovněž k případům hospitalizace ve výše popsaném pojetí zdravotnické statistiky a není proto s údaji šetření HIS CR plně srovnatelný.

Ukazatele jednodenní a vícedenní hospitalizace

Věk	Procento osob přijatých v posledních 12 měsících na		Respondenti, kteří byli v posledních 12 měsících hospitalizováni na vícedenní hospitalizaci		
	vícedenní hospitalizaci	jednodenní hospitalizaci	počet pobytů	počet nocí	průměrná ošetrovací doba
	Muži				
Celkem	10,6	1,9	1,8	24,8	14,3
15-24	5,4	0,8	1,2	9,9	8,7
25-34	3,3	0,5	1,4	12,7	10,4
35-44	4,7	1,8	1,3	10,7	7,9
45-54	9,5	2,9	1,7	32,3	20,0
55-64	16,9	3,5	1,9	25,7	13,5
65-74	25,7	-	2,4	33,9	15,2
75+	33,9	7,1	1,4	22,1	16,2
	Ženy				
Celkem	15,4	1,8	1,4	18,2	11,9
15-24	11,7	-	1,2	8,8	6,9
25-34	17,5	2,0	1,3	11,6	8,3
35-44	11,0	3,1	1,2	9,4	7,3
45-54	12,4	2,6	1,4	16,0	9,9
55-64	13,1	1,0	1,2	13,8	11,2
65-74	18,1	2,0	1,7	30,6	18,8
75+	30,9	1,8	1,6	33,0	19,1

Z hlediska základních sociodemografických charakteristik byla, vedle určité závislosti na věku a pohlaví respondenta, potvrzena také závislost na příjmu domácnosti a vzdělání respondenta, přičemž tyto proměnné spolu úzce souvisejí. Osoby s nejnižším příjmem a vzděláním byly v posledních 12 měsících častěji přijaty na vícedenní hospitalizaci než osoby s nejvyšším příjmem a vyšším vzděláním. Z hlediska rodinného stavu nebyly zaznamenány v celkové populaci žádné výraznější rozdíly. Uvažujeme-li pouze osoby mladší 40 let je zřejmé, že ženy žijící v manželství či nesezdaném soužití byly hospitalizovány častěji než ženy svobodné, což je způsobeno zřejmě hospitalizacemi z důvodu porodu dítěte. Logicky byly hospitalizovány častěji ty osoby, které vykazovaly nějaké chronické onemocnění, přičemž s rostoucím počtem chronických onemocnění se podíl hospitalizovaných zvyšuje. Také osoby jež hodnotily svůj zdravotní stav jako špatný či velmi špatný byly hospitalizovány častěji než osoby s dobrým subjektivním zdravím. V ukazateli průměrné ošetrovací doby nebyly zaznamenány podle sledovaných charakteristik žádné výraznější rozdíly.

Jednodenní hospitalizace

Tato otázka zjišťovala, zda byl respondent v posledních 12 měsících přijat na jednodenní hospitalizaci, tj. na nemocniční lůžko bez nutnosti setrvat přes noc. Pokud ano, bylo dále zjišťováno, kolikrát byl v posledních 12 měsících takto hospitalizován. Podle výsledků šetření bylo v průběhu posledních 12 měsíců přijato na jednodenní hospitalizaci 1,8 % respondentů. U žen nebyly zaznamenány výraznější rozdíly z hlediska věku, u mužů se obecně s rostoucím věkem podíl osob přijatých na jednodenní hospitalizaci zvyšoval. Počty osob, které byly takto hospitalizovány, jsou však velice nízké, a proto je nelze analyzovat podle dalších socioekonomických charakteristik. Průměrný počet jednodenních hospitalizací představoval u takto hospitalizovaných mužů 2,4, u žen 2,7 hospitalizací, rozdíl mezi oběma pohlavími nebyl potvrzen jako statisticky významný.

Z prezentovaných výsledků je zřejmé, že v průběhu posledních 12 měsíců bylo hospitalizováno na vícedenní pobyt 11 % mužů a 15 % žen. Rozdíl mezi muži a ženami je však ovlivněn hospitalizacemi mladých žen z důvodu těhotenství a porodu. Tento faktor vysvětluje také zvýšený výskyt hospitalizací mladých žen, u mužů se s rostoucím věkem podíl hospitalizovaných zvyšuje. Osoby s nižším příjmem a vzděláním byly hospitalizovány častěji než osoby s nejvyšším příjmem a vzděláním, častější hospitalizace byly zaznamenány také u osob s chronickým onemocněním a špatným subjektivním zdravím. Na jednodenní hospitalizaci byla v posledních 12 měsících přijata pouze necelá 2 % respondentů.

Vypracovala: Bc. Šárka Daňková